

Sanningen om Beckerkonflikten : en redogörelse för konfliktens uppkomst och...

54 Ea Br. 1930

National Library
of Sweden

1930.

Polit. ekon.
arb
(Pr)

1930

Sanningen om Beckerkonflikten

En redogörelse för konfliktens
uppkomst och avveckling.

Utgiven av Svenska Handelsarbetareförbundet

Kungl. biblioteket

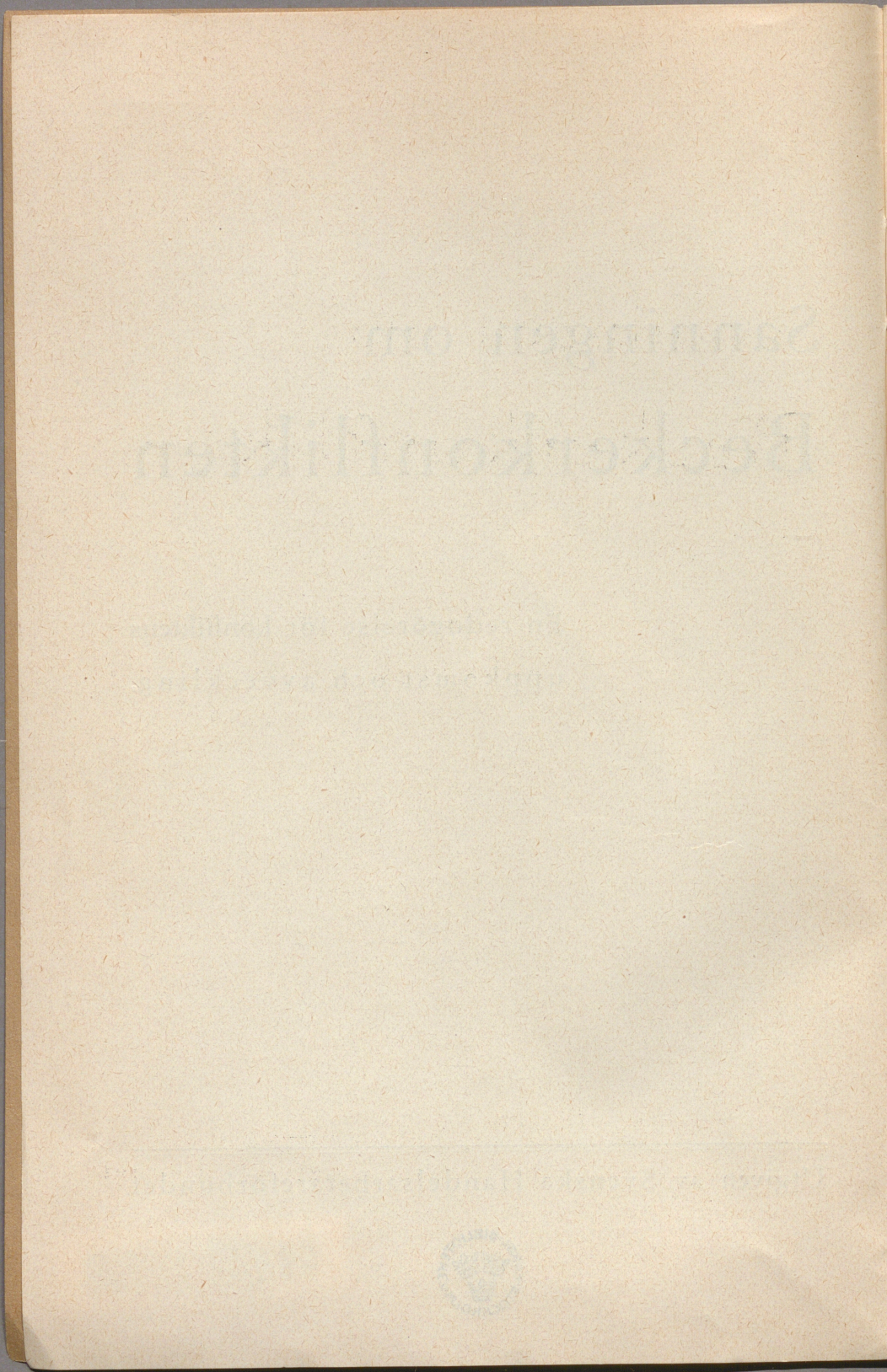
0 0000 000025112

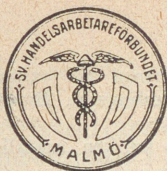
Sanningen om
Beckerkonflikten

En redogörelse för konfliktens
uppkomst och avveckling.

Utgiven av Svenska Handelsarbetareförbundet

KONFLIKTENS UPPKOMST.

Den nyss avslutade konflikten hos A.-B. Willh. Becker och Nya A.-B. M. Hansen, Stockholm, har tilldragit sig stor uppmärksamhet i tidningspressen såväl inom som utom landet. Framför allt den borgerliga pressen har levererat än den ena och än den andra lögnhistorien om vad som förekommit under konflikten, naturligtvis i syfte att bibringa den allmänna opinionen den uppfattningen, att konflikten tillkommit av rent maktbegär från fackorganisationens sida. Då konflikten utbröt sökte man sålunda med allt gevalt bevisa, att det visst inte var någon föreningsrättsstrid, ty enligt samma källor ägde butikspersonalen full frihet att tillhöra fackföreningen. Ett besvärligt indicium var ju dock, att arbetsgivareparten icke ville förhandla med fackorganisationen, men detta bortförklarades med, att kollektivavtalet var ett högst olämpligt anställningsinstrument för butikspersonal. Dessa hade kantänka förtroendeställningar och kunde därför icke inrangeras under kollektivt uppgjorda anställningsförhållanden. Efter uppgörelsen har man tolkat innebörden av den inför regeringen till-sätta förlikningskommissionen på ett sätt, som tarvar ett svar. På grund av vad sålunda förekommit har förbundsstyrelsen ansett angeläget att bringa till allmän kännedom, vad som före, under och i samband med uppgörelsen i konflikten förekommit. Denna skrift avser alltså att belysa allt som står i samband med konflikten.

I början av innevarande år anslöt sig butikspersonalen hos ovannämnda färghandelsfirmor till vårt förbund. Då detta kom till arbetsgivarnas kännedom, sökte man inte blott förhindra vidare anslutning till fackorganisationen, utan man sökte även förmå våra medlemmar att lämna medlemskapet i fackföreningen. En särskild person utskickades således till butikerna, och denne hade i uppdrag att motarbeta personalens anslutning till fackföreningen. Då detta misslyckades, kallades personalen till ett sammanträde för att man skulle få tillfälle att förhålla de anställda det oriktiga i att tillhöra fackföreningen. Detta skedde genom en skrivelse av följande lydelse:

»Butikspersonalen kallas härmed till sammanträde i dag måndag kl. 7 e. m. å Teknologföreningens samlingsal, Brunkebergstorg 20 (Göteborgsbankens hus).

Kallelsen gäller samtliga i butiken anställda personer med undantag av lagerpersonalen.

Butiksföreståndarna torde noga tillse att personalen tagit del av denna kallelse.

Sammanträdet, som blir rätt så kort, fortsättes sedan omedelbart för föreståndaremöte, för att behandla de vid sådant möte vanligen förekommande frågorna rörande butiksrörelsen.

Stockholm den 3 mars 1930.

K. Kjellander.»

Vid det av bolagsledningen anordnade mötet förklarade direktörerna Kjellander och Brovald, att fackföreningsrörelsen var till endast för att hjälpa upp de klenast utrustade och minst kvalificerade på den mera yrkeskunniga personalens bekostnad; denna redde sig bäst utan någon fackförening. Direktörerna tillkännagåvo även, att bolagen icke komme att godkänna att föreståndare, butikskassörskor och elever tillhörde någon fackförening, och något kollektivavtal för biträden skulle man aldrig gå med på. Man passade emellertid samtidigt på att smickra personalen med, att denna var den erkänt bästa och mest kvalificerade i branschen i hela Skandinavien.

Det lyckades emellertid inte bolagsledningarna att förmå personalen att lämna fackföreningen vid ifrågavarande sammanträde. Den inledda kampanjen fullföljdes dock, och de båda efterföljande dagarna kallades personalen upp på kontoret gruppvis och förehölls att lämna fackföreningen. Därvid förelades såväl kassörskor som elever och biträden att skriftligt förbinda sig att gå ur fackföreningen eller, i de fall man icke anslutit sig till densamma, förbinda sig att icke söka sådant medlemskap. Om icke en sådan förbindelse undertecknades, kunde man icke påräkna fortsatt anställning hos bolaget. Inför detta hot föllo några av de anställda till föga, men det stora flertalet vidhöllo kravet på att genom organisationen få sina anställningsförhållandena reglerade.

Då arbetsgivarna på ovan angivet sätt trakasserade personalen, måste åtgärder från organisationen vidtagas. Efter framställning av personalen beslöt sålunda förbundsstyrelsen att tillstålla firmorna förslag till avtal. Detta skedde den 9 mars. I sitt svar på framställningen meddelade bolagen bl. a., att »avtalsförslagen avsevärt ingripa i de förhållanden, som avser detaljhandelsrörelsens handhavande i allmänhet, såsom stängningstider, allmänhetens betjänande med sakkunnig och i övrigt lämplig personal m. m.», samt att en diskussion med vårt förbund om avtalsfrågan måste föregås av ett ställningstagande från färghandlareorganisationernas sida. Redan detta meddelande tydde på, att firmorna slutligen

skulle vägra att ingå på förhandlingar om avtal. Denna uppfattning bestyrktes sedermera vid förhandlingar om lagerpersonalens avtalsfråga, varvid Sv. Arbetsgivareföreningens närvarande representant förklarade, att medlemmar i Sv. Arbetsgivareföreningen voro förhindrade att förhandla om avtal för »kontorister och butikstjänstemän». Därigenom hade firmorna på inrådan av Sv. Arbetsgivareföreningen även vägrat erkänna förhandlingsrätten.

Det var i denna situation, som personalen beslöt att hemställa till förbundsstyrelsen om rätt att nedlägga arbetet. I anledning därav tillställdes firmorna genom skrivelse av den 30 april ett meddelande, att om icke förhandlingar om avtal omedelbart upp-togos, så skulle strejk utbryta den 5 maj på morgonen. Till svar därpå meddelade arbetsgivarna, att de fortfarande voro förhindrade att träda i förhandling.

Vid mottagandet av ovannämnda skrivelse från förbundet uppsattes ett tillkännagivande i butikerna att var och en, som deltog i arbetsnedläggelsen, omedelbart kunde betrakta sig som skild från företaget. De, som hade anställning mot kontant lön, kunde genast utkvittera sina tillgodohavanden och de, som hade anställning mot provision, skulle senare pr post utfå inestående avlöning.

ARBETET NEDLÄGGES.

Då strejken utbröt den 5 maj, meddelade Nya Dagligt Allehanda, att endast ett 30-tal butiksbiträden »lät sig kommendera ut i strejken». Då publicerades den första lögnen om konflikten, vilket nämnda tidning gav belägg för påföljande dag, då de strejkandes antal uppgavs till ett 80-tal. Vare sig den första eller den andra siffran är riktig. I strejken deltog nämligen från början 54 butiksbiträden och 43 lagerarbetare, vilka senare gjorde sympatiststrejk. En uppgift i tidningen Arbetet den 6 maj, att ett hundratal av våra medlemmar deltog i strejken, var sålunda riktig.

I konfliktens första skede begärde och erhöll vårt förbund sympatiåtgärder av De Förenade Förbunden så till vida, att 11 chaufförer, som hade anställning å Lövholmen, gingo ut i sympatiststrejk. Dessa ersattes med strejkbrytare. Arbetarna i fabrikena, som voro organiserade i De Förenade Förbunden, kunde icke undgå att komma i viss kontakt med strejkbrytarna och utan att framställning därom gjordes från vårt förbunds sida, nedlade även fabriksarbetarna arbetet.

Såväl i denna som många andra konflikter var det ingen svårighet för arbetsgivarna att anskaffa strejkbrytare. Det finns som bekant en permanent strejkbrytarekår, och även denna är på visst sätt organiserad. »Samhällshjälpen», »Arbetets Frihet» och dylika

Gruppbeeld van de streijkende.

strejkbrytareorganisationer voro som vanligt högst tjänstvilliga. Nya Dagligt Allehanda talade sålunda för en gångs skull sanning, då tidningen meddelade, att »tillströmningen av anställningssökande» fullt ut täckte behovet av arbetskraft. Däremot ljög tidningen friskt, då den meddelade, att arbetet i butikerna gick sin gilla gång som om ingen blockad utfärdats. Blockaden blev nämligen från början synnerligen effektiv, och de i butikerna anställda strejkbrytarna hade icke allt för arbetsamt.

Att den av strejkbrytareorganisationerna tillhandahållna arbetskraften icke var av precis prima slag, framgick av annonser i en hel del tidningar. Firmorna annonserade sålunda efter såväl färghandelselever som utbildade färghandelsbiträden, och båda dessa kategorier utlovades »stadigvarande, väl avlönade anställningar». Beträffande elever fordrades realskolexamen för att komma i åtanke. Såvitt vi känna till anmälde sig högst få hugade spekulanter. Som ett kuriosum bör i detta sammanhang framhållas, att studenter i Stockholm — förmodligen som svar på annonserna — anmälde sig som frivilliga strejkvakter. Därmed torde vara konstaterat, att i intellektuella kretsar voro sympatierna på de strejkandes sida.

EFTER STREJKUTBROTTET.

Det bör särskilt understrykas, att *samtliga i konflikten deltagande erhöles avsked*. De skiljdes följaktligen från sina anställningar. Den metoden ha ju arbetsgivarna tillämpat många gånger tidigare, men då uppgörelsens timma slagit, har man i regel fått finna sig i att betrakta avskedandena som icke verkställda. I varje uppgörelseinstrument plägar nämligen ingå en bestämmelse om de strejkandes återtagande. Detta hindrar dock inte, att det fortfarande finnes köpmän, som uppföra strejkande biträden på »svarta listor» för att därigenom avstånga dem från arbete hos andra arbetsgivare. Med detta sitt handlingssätt visa dessa köpmän, att de lagt sig till med metoder, som till och med inom Sv. Arbetsgivareföreningen numera utgöra en övervunnen ståndpunkt och vilka blivit utdömda såsom varande alltför otidsenliga. För tjugo år sedan användes ju detta sätt att hetsa de arbetssökande från arbetsplats till arbetsplats synnerligen livligt; fientligheterna inställdes icke sedan fred var slutet med organisationen utan riktades då mot de enskilda personerna, som vågat deltaga i striden, och resultatet blev mången gång att arbetaren måste lämna fosterlandet — och resa till Amerika. Sv. Arbetsgivareföreningen tillåter visserligen icke heller nu för tiden sina medlemmar anställa arbetare, som äro invecklade i strid, men detta hinder föreligger endast så

länge konflikt varar. Att köpmän, vilka ju alltid böra vara med sin tid, försöka praktisera föråldrade metoder för att visa sin myndighet gentemot de anställda, visar att de ingenting velat lära av andras erfarenheter på hithörande områden.

Under konflikten ha såväl arbetsgivarna som framför allt högertidningarna sökt göra gällande, att ingen kränkning av föreningsrätten förekommit. Verkliga förhållandet är dock, att man med hot om avsked sökt förmå vederbörande att lämna medlemskapet i fackföreningen. Under sådana omständigheter kan man inte påstå, nota bene om man vill hålla sig till sanningen, att personalen hade full frihet att tillhöra vilken sammanslutning de önskade. Visserligen vilja färghandlarna äga obeskuren rätt att tillhöra sina organisationer genom vilka man bl. a. bestämmer priset på varorna, men man vill inte medge att de anställda genom sin organisation söka tillvarata gemensamma intressen. Det förefaller för övrigt högst märkvärdigt, att man kan medgiva personalen rätt att *tillhöra* andra sammanslutningar men icke en facklig organisation som *part* i reglerandet av förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare. Här har ju dock faktiskt förekommit, att man i så bestämda ordalag som överhuvud är möjligt förelagt personalen att välja mellan att tillhöra fackföreningen och anställningen hos firmorna. Att detta hot om avsked icke verkställdes, är helt beroende på att förbundet genom inlämnande av avtalsförslag och därigenom föranledd strejk kom emellan. Om strejken uteblivit eller inhiherats någon tid, hade sannolikt hotet om avsked verkställts, och då hade man ju inom alla kretsar kunnat konstatera *en klar och tydlig föreningsrättskränkning*. Uppsåtet fanns emellertid, och det bör ännu en gång understrykas, att det var organisationens mellankomst, som förhindrade konstaterandet av föreningsrättskränkningen som ett fullbordat faktum.

Sedermera tillkom ett annat moment, nämligen att striden kom att gälla *förhandlingsrätten*. Lägg märke till, att Sv. Arbetsgivareföreningen *vägrade* att träda i förhandling med vårt förbund om butikspersonalens anställningsförhållanden. Arbetsgivareorganisationen ville icke medgiva något som helst resonemang om butikspersonalens arbetsförhållanden med representanter för fackorganisationen.

På den punkten medgav sålunda icke Arbetsgivareföreningen någon som helst inblandning från fackorganisationens sida i förhållandet mellan firmorna och de anställda. Men i landets alla högertidningar sökte man påvisa, att firmorna visst inte nekade sina anställda att tillhöra fackföreningen. Att så stor vikt lades därpå bevisar mer än något annat, att man kände sig smått generad över vad som i verkligheten förekommit. Svenska folket är ett frihets-

älskande folk och känner sig kränkt, då man går till attack mot oförytterliga rättigheter. Där ha vi att söka anledningen till den ostentativa propagandan, som förts i syfte att intala den allmänna opinionen den föreställningen, att någon föreningsrättskränkning icke förekommit.

SYMPATIÅTGÄRDER.

Förbundet måste i denna såväl som andra konflikter inrikta sig på att söka avstänga firmorna från avsättning av sina varor. I detta syfte begärdes och erhöles sympatiåtgärder från ett flertal fackförbund, nämligen: De Förenade Förbunden — vilket som ovan nämnts medgävo sina medlemmar rätt till sympatistrejck —, Sv. Målaresförbundet, Sv. Bleck- & Plåtslagaresförbundet, Eldareunionen, Sv. Bryggeriindustriarbetareförbundet, Sv. Metallindustriarbetareförbundet, Sv. Tunnbinderiarbetareförbundet, Sv. Grov- och Fabriksarbetareförbundet, Sv. Frisörarbetareförbundet, Sv. Elektriska Arbetareförbundet, Sv. Sko- och Läderindustriarbetareförbundet samt, för transporter och lastning av gods, Sv. Transportarbetareförbundet. Sympatiåtgärder medgävas därjämte av Sv. Murareförbundets Stockholmsavdelning och Stockholms Byggnadstimmermansfackförening, varjämte Stockholms Fackliga Centralorganisation instämde i blockaden. Dessa av förbunden beviljade sympatiåtgärder och vårt förbunds egna åtgöranden försvårade givetvis i hög grad firmornas varuförsäljning. Genom strejkleddningen i Stockholm erhöles kännedom om varuleveranser från firmorna, och organisationerna å respektive avsättningsorter erhöles underrättelser om leveranserna med angivande av avsändare och mottagare. Högst sällan stodo firmorna öppet som avsändare utan använde sig av bulvaner. I den mån kännedom erhöles om dessa bulvaner, meddelades våra egna avdelningar därom och lämnades i övrigt till de fackliga centralorganisationerna på platser, där sådana finnas, uppgifter till dessa. Därigenom erhöles samtliga fackligt organiserade arbetare å resp. orter kännedom om firmornas leveransmetoder, varigenom blockaden och bojkotten gjorde avsedd verkan.

I syfte att öva påtryckning på färghandelsfirmorna i Stockholm företogo med förbundets medgivande våra medlemmar sympatistrejck hos fyra firmor i Sundsvall, vilka voro anslutna till Sv. Arbetsgivareföreningen. Ifrågavarande firmor tillhandahöllo Becker-varor, och våra framställningar om att de skulle upphöra med dylik försäljning under den tid konflikten pågick, lämnades utan avseende. Detta torde sammanhänga med att Sv. Arbetsgivareföreningen offentligt uppmanade sina medlemmar att icke

blott fortsätta förbindelserna med Becker-firmorna utan betyga sin solidaritet med dessa genom att inleda nya affärsförbindelser. Genom denna sympatiststrejk och de komplikationer, som därigenom tillstötte, fördes striden över till arbetsgivare med vilka förbundet i annat avseende icke hade någon konflikt. I högerpressen togs denna omständighet till intäkt för en våldsamt kampanj mot fackföreningsrörelsen i allmänhet och vårt förbund i synnerhet. Otaliga äro de artiklar om »fackföreningsterror» och »blockadövergrepp», som publicerats i de borgerliga tidningarna i anslutning till konflikten. I denna pressdiskussion infördes ett nytt moment, nämligen någonting som man kallat »tredje mans rätt till neutralitet vid arbetskonflikter». Agitationen kulminerade så att säga i ett av Allmänna Valmansförbundet anordnat möte i Stockholm, vid vilket amiral Arvid Lindman och professor Åke Hassler pläderade för lagstiftningsåtgärder på ifrågavarande område. Utgångspunkten för predikotexten voro de påstådda blockadövergreppen.

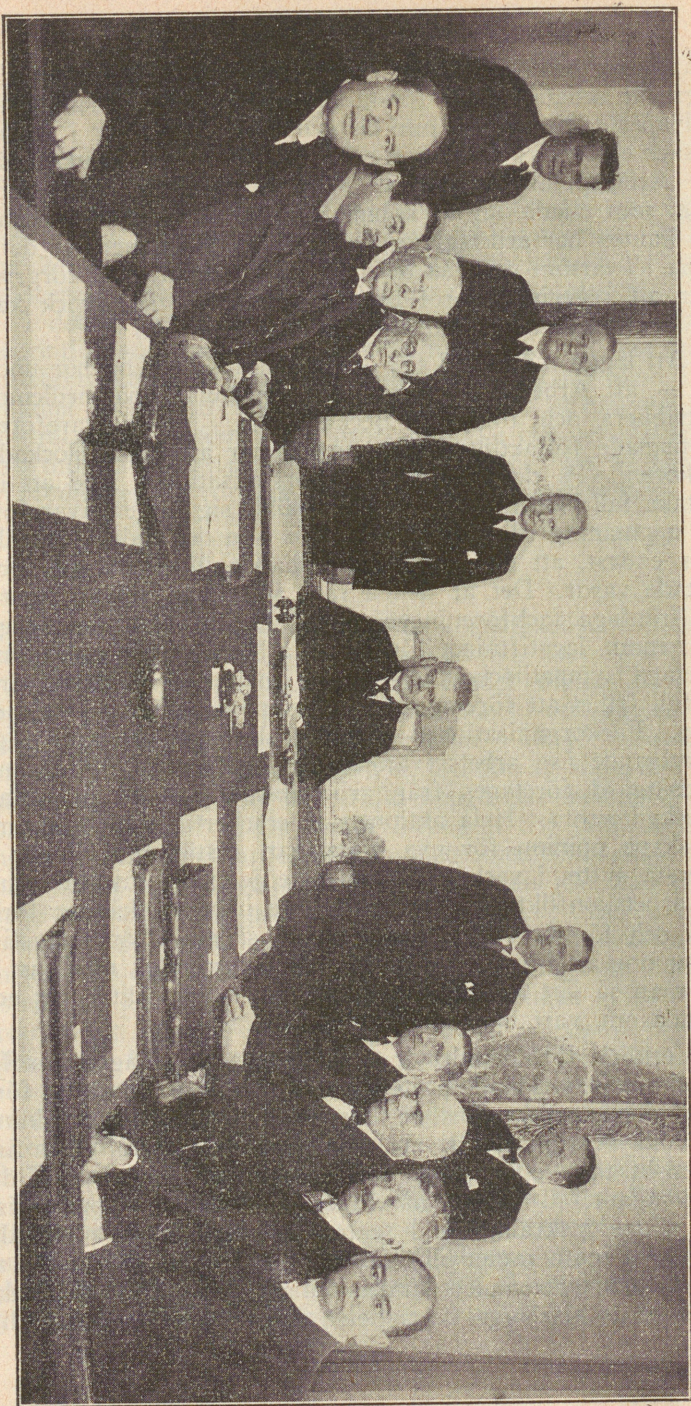
»TREDJE MANS RÄTT».

För att tillgripa drakoniska lagstiftningsåtgärder fordras i första hand att leda i bevis, att några verkliga övergrepp förekommit. I strid äro visserligen icke alla medel tillåtna, men var och en av de stridande parterna söker dock att genom sin stridsföring förmå motparten till fredsslut. Varför företager till exempel Sv. Arbetsgivareföreningen lockout av sågverksindustrins arbetare, då man inte kan träffa uppgörelse med arbetarna inom pappersindustrin? Eller varför lockoutar Sv. Arbetsgivareföreningen Textilindustriarbetareförbundets medlemmar — som icke ens tillhöra Landsorganisationen — då man icke kan träffa uppgörelse om avtal för pappersbrukens arbetare? Eller varför skall lockout proklameras inom den mekaniska verkstadsindustrin, då man inte kan komma överens med gruvarbetarna i det skånska gruvdistriktet? Lät inte Sv. Arbetsgivareföreningen stänga fabriksportarna för 130,000 arbetare i början av år 1925, arbetare för vilka avtal voro upprättade och som icke hade något otalt med sina arbetsgivare? Då hörde man aldrig talas om »tredje mans rätt till neutralitet vid arbetskonflikter». Sv. Arbetsgivareföreningen förbjuder sina medlemmar att anställa arbetare tillhörande fack inom vilka lockout är rådande. På samma sätt förbjuder ju fackorganisationen sina medlemmar att taga arbete hos arbetsgivare, vars arbetare befinna sig i strejk. Det går inte med alla konster i världen att trola bort det faktum, att i detta avseende råder ömsesidighet med den väsentliga skillnaden dock, att arbetsgivarna ha större möjligheter att göra sina blockader effek-

tiva. Man behöver blott erinra om den s. k. cementspärren för några år sedan för att förstå räckvidden av arbetsgivarnas blockadvapen. Då vågade inte en enda handlande här i landet sälja en säck cement av fruktan för cementtrusten, och denna behärskade Sv. Arbetsgivareföreningen. Men inte var det någon högertidning, som talade om att köpmännens rätt trädde för nära, ty på den kanten har arbetsgivarna alltid rätt, vilka metoder de än tillgripa. Tvärtom voro en del högertidningar mycket förgrymmade över att regeringen bröt cementspärren, ty det ingick kantänka inte i arbetsgivareorganisationens planer.

Att lägga märke till är — vilket ännu en gång bör understrykas — att Arbetsgivareföreningen uppmanat sina medlemmar att distribuera och förbruka Becker-varor. Arbetsgivareföreningen uppmanade följaktligen sina medlemmar att bryta blockaden och bojkotten. På detta svarade fackorganisationen med att i några enstaka fall blockera firmor, som ställde sig Arbetsgivareföreningens uppmaning till efter rättelse, och i en del andra fall tillkännagavs endast, att en viss firma tillhandahöll blockerade och bojkottade varor. Det är denna rätt, som man genom lagstiftning vill framtaga fackföreningsrörelsen. Det är visst inte frågan om att genom lagstiftning förhindra arbetsgivareorganisationen att företaga sympatilockouter, — nej, man vill i arbetsgivareläget ha full frihet att företaga vilka ingrepp som helst i »tredje mans rätt». Fackorganisationen däremot skall genom lag tvingas att stillatigande åse arbetsgivarepartens åtgöranden, ty så snart en stridsåtgärd företages från arbetaresidan, så är ju detta strax »blockadterror». Hela aktionen är emellertid ingenting annat än att skapa opinion för nya klasslagar, fastän man lindar in det innersta syftet i vackert tal om »tredje mans rätt till neutralitet vid arbetskonflikter». Den, som inte närmare känner förhållandena och förstår verkningarna av en sådan tilltänkt lagstiftning, tycker nog att förslaget vilar på rättvisa grunder, men just därför har man så lätt att vinna anhängare, ty man aktar sig noggsamt att tala om, vart man vill komma hän.

Verkliga förhållandet är nog, att knappast någon konflikt endast berör de stridande parterna. Om strejk eller lockout företages t. ex. inom pappersindustrin återverkar detta bl. a. på tidningarna, för vilka svårigheter att anskaffa papper uppstår. Detta är inget teoretiskt utan ett mycket verklighetstroget exempel. Tidningen blir i sådant fall i första hand lidande. Men om pappersbrist uppstår måste inskränkning i texten företagas, varigenom alla tidningens prenumeranter bli lidande. Vad är i ett sådant fall »tredje mans rätt»? Exempelen kunna mångfaldigas, men det redan anförda torde klarlägga svårigheten för att icke säga omöjligheten

Förhållningskommissionen.

att lagstifta om »tredje mans rätt». Mot trakasserier behöves heller ingen särskild lagstiftning ty sådana falla under nu gällande rätt.

REGERINGSINITIATIV FÖR MEDLING.

Genom de av Sv. Metallindustriarbetareförbundet beviljade sympatiätgårderna tillstötte en del komplikationer, vilka *kunnat* få stora verkningar. Det var tydligen detta som föranledde regeringen att tillsätta en särskild förlikningskommission för medling i såväl konflikten vid färghandelsfirmorna i Stockholm som vissa följdkonflikter. Kommissionen bestod av överståthållaren Henning Elmquist, vilken tillika var kommissionens ordförande, samt borgmästaren Jakob Pettersson och sekreteraren Olle Ekblom. Kommissionen kallade parterna till sammanträde den 4 nov., och det visade sig då, att Sv. Arbetsgivareföreningen var förhandlingsvillig. Tidigare hade statens förlikningsman sökt sammanföra parterna men misslyckats, *emedan arbetsgivarna icke ville förhandla*. Konflikten hade sålunda verkat på så sätt, att Sv. Arbetsgivareföreningen mötte vid förhandlingsbordet för att förhandla med personalorganisationens representanter om en uppgörelse. Man torde kunna säga, att *förhandlingsrätten* därigenom erkändes.

Efter fem dagars förhandlingar framlade förlikningskommissionen ett förslag, som sedermera godkändes av båda parterna. Uppgörelseinstrumentet återges här nedan och lyder som följer:

Bil. I.

ARBETS- OCH LÖNEBESTÄMMELSER

för *Aktiebolaget Willh. Beckers och Nya Aktiebolaget*
M. Hansens butikspersonal, Stockholm.

§ 1.

Bestämmelsernas omfattning.

Dessa bestämmelser gälla för elever, elevbiträden, biträden, lagerbokhållare, kassörer, första biträden och butiksföreståndare, tjänstgörande i bolagets butiker.

§ 2.

Anställning.

Med varje anställd tecknar bolaget personligt avtal och skola dessa bestämmelser som bilaga medfölja varje sådant avtal.

§ 3.

Nyantagen personal.

Nyantagna — såväl elever som övrig butikspersonal — antages på prov under viss av ledningen för varje fall bestämd tid — vanligen 6 å 8 månader. Vid ansökan till annan befattning än

elev, har vederbörande att under provtiden genomgå den för befattnings erhållande fastställda prövningen. Sedan provtiden är genomgången och vederbörande blivit av ledningen antagen till den sökta befattningen, tecknas personligt avtal. Provtiden inräknas i tjänstetiden.

§ 4.

Uppsägningstid.

En ömsesidig uppsägningstid av en kalendermånad skall av bägge parterna iakttagas. Uppsägningen sker skriftligt.

§ 5.

Arbetstid.

Butikspersonalens ordinarie maximiarbetstid skall vara 48 timmar pr vecka.

Ordinarie affärstid är 10 timmar pr dag med måltidsraster av sammanlagt en timme.

Butikspersonal erhåller en fri eftermiddag pr vecka, räknat från kl. 12 middagen. Skulle i veckan inträffa ledighet genom tidigare butiksstängning, avräknas denna tid från helaftonsledigheten. Inträffar i veckan helgdag, bortfaller nämnda ledighet helt och hållet.

Under tiden 15—24 december, då affärstiden är utsträckt, tillkommer det föreståndaren att på lämpligt sätt ordna med måltidsraster av sammanlagt två timmar. Under denna tid, som räknas till ordinarie arbetstid, bortfaller även helaftonsledigheten.

Den 1:sta maj avslutas arbetet kl. 12; midsommarafton kl. 14 och julafton kl. 16.

§ 6.

Tjänsteföreskrifter.

Personalen åligger att ställa sig till noggrann efterriktelse de tjänsteföreskrifter, som äro eller varda av bolagets ledning utfärdade.

§ 7.

Omedelbart avskedande.

Vid svårare förseelse, såsom: oärlighet, vägran att rätta sig efter ledningens tydliga föreskrift och förmans i tjänsten givna order; felexpedition, som utgör brott mot apoteksvarustadgan, giftstadgan, förordning om eldfarliga oljor och alkoholhaltiga preparat m. fl. författningar; förtärande av starka drycker och tobaksrökning inom butikslokalerna, kan butikspersonal omedelbart avskedas, utan iakttagande av fastställd uppsägningstid.

Personal, som beträdes med onykterhet i arbetet, för sen ankomst eller frånvaro från arbetet (utan permission eller utan att vara sjukanmäld) och som icke trots erhållen varning låter sig rätta, kan likaledes avskedas utan iakttagande av uppsägningstid.

§ 8.

Semester.

Butikspersonal, som i denna egenskap varit anställd hos arbetsgivaren under nedan angiven tid, åtnjuter semester enligt följande grunder:

anställd i 15 år den 1 januari av semesteråret 3 veckor,
anställd i 2 år den 1 januari av semesteråret 2 veckor,

anställd kortare tid, dock alltsedan den 1 januari av semesteråret 1 vecka,

anställd kortare tid, dock alltsedan den 1 april av semesteråret 3 dagar.

Senast under maj månad lämnas personalen tillfälle att inkomma till bolagets ledning med önskemål beträffande tidpunkten för semesteren, innan semesterlistan blir av ledningen definitivt fastställd.

§ 9.

Befordran och kompetensprov.

Elev.

Elev, manlig eller kvinnlig, antages vid 15—17 års ålder och gäller för eleven i och för antagande särskilda av bolagets ledning utfärdade föreskrifter, rörande ansökningshandlingar, skolbetyg o. s. v.

Under elevtiden, som vanligen räknas i tre år, erhåller eleven såväl praktisk som teoretisk undervisning.

Elevbiträde.

Samtliga elever skola i och för antagande till elevbiträden vid provning inför vederbörande lärare i bolagets undervisningsorganisation hava ådagalagt godkänt färdighet och nödiga insikter.

Elevprovet omfattar huvudsakligen uppgrupperingar av varorna med hänsyn tagen till författningarnas bestämmelser samt de elementära föreskrifterna rörande utlämningen av varorna och därmed sammanhängande bestämmelser beträffande vägning, signering enligt författningarnas bestämmelser, inslagning o. s. v. och vissa särskilda föreskrifter i giftstadgan, apoteksvarustadgan, förordningen om eldfarliga oljor, alkoholhaltiga preparat o. s. v.

Biträde.

Vid elevbiträdes befordran till biträde skall vederbörande på liknande sätt visa sig dessutom äga nöjaktig kännedom beträffande de vanligast förekommande varorna inom bolagets huvudvarugrupper, varornas huvudsakliga användning i de olika grenar av hantverket, industrien, hemmet och hushållet, samt kännedom om grunddragen i de viktigaste arbetsmetoderna inom hantverksmåleriet.

1:sta biträde.

Vid uppflyttning till första biträde skall vederbörande provas inom samtliga huvudgrupper av hela den av bolaget fastställda och tillämpade utbildnings- och undervisningsorganisationen för bolagets butikspersonal.

Föreståndare.

Till föreståndare antages 1:sta biträde, som kvalificerat sig i detta hänseende såväl beträffande kunskaper och färdigheter som ledning av personal samt ett korrekt och förtroendeingivande uppträdande både mot personalen och mot kunderna.

§ 10.

Övertidsarbete och ersättning därför.

Då bolagets ledning så fordrar, är butikspersonal skyldig att jämväl utföra arbete inom butikslokalerna å annan tid än den ordinarie arbetstiden. Övertidsarbete inskränkes dock så långt möjligt är. De 6 å 7 kvällarna omedelbart efter julen samt en helgdag vid nyåret — allt i och för inventeringen — är dock årligen återkommande, bestämda övertider. Därutöver kommer övertidsarbete att inskränkas till högst en kväll i månaden och då endast omfattande sådana större butiksarbeten, som icke lämpligen kunna utföras eller medhunnits under den ordinarie arbetstiden, såsom allmän påfyllning i lådor och övriga förvaringskärl, genomgripande rengöring av lokalers inredning, ståndkärl o. s. v. Före påbörjandet av detta övertidsarbete, skall anmälan därom göras hos bolagets ledning.

För här ovan nämnt övertidsarbete utgår ersättning med timlön, uträknad efter månadslönen och 200 arbetstimmar pr månad, med 50 % förhöjning.

Event. kunder i butikslokalen, som vid butiksstängningstid icke äro expedierade skola färdigexpedieras, utan att särskild ersättning i någon form härför utgår. Samma är förhållandet med sådana ordinarie arbeten, som butikspersonal har att utföra omedelbart efter butikens stängning, såsom t. ex. kassaredovisning, paragonkontroll, utskrivning av vissa uppgifter och rapporter samt iordningställande av såväl diskar som hyll- och lådfack etc.

§ 11.

Avlöningens utbetalande.

Avlöningen utbetalas den 15 och sista i månaden. Inträffar härvid helgdag, sker utbetalningen dagen förut.

Övertidsersättning utbetalas enligt av butiksföreståndaren attesterad lista 1:sta avlöningsdagen efter övertidsarbetet.

Försäljningsprovisionen utbetalas kvartalsvis under loppet av månaden närmast efter kvartalet.

§ 12.

Sjukdoms- och olycksfallsersättning.

Butikspersonal åtnjuter fri läkarevård av bolagets läkare. Vid sjukdom, som styrkes av bolagets läkare och ej är självförvållad eller är av kronisk art vid anställningens början, utbetalar bolaget full lön under en månad och halv avlöning under en månad — allt under loppet av 12 på varandra följande månader fr. o. m. den dag, sjukdomsfallet kommit under läkarebehandling. För butikspersonal, som varit anställd hos arbetsgivaren i 5 år, utgår under ovan angivna villkor i övrigt sjukpenning med full lön under 6 veckor och halv lön under 6 veckor.

För olycksfall, som inträffat under arbetet i butikslokalerna eller eljest i samband med tjänsten, utgår sjukersättning enligt ovan.

För utbekommande av lön under sjukdom skall sjukanmälan göras redan 1:sta sjukdagen till vederbörande butiksföreståndare samt styrkas av bolagets läkare.

LÖNEPLAN.

Manliga:

<i>Elev:</i>	Kr. pr mån.
Första halvåret (16 år)	75:—
Andra halvåret	100:—
Andra året (17 år)	125:—
Tredje året (18 år)	140:—
<i>Elevbiträde:</i>	
Första året (19 år)	165:—
Andra året (20 år)	185:—
<i>Biträde:</i>	
Första året (21 år)	215:—
Andra året (22 år)	240:—
<i>Första biträde:</i>	
Första året (23 år)	275:—
Andra året (24 år)	300:—
och därefter	325:—

Uppflyttning i resp. grupper sker automatiskt av personal, som fyller i § 9 angivna kvalifikationer för befordran.

Lagerbokhållare jämställas med biträde.

För varje ovanstående tjänsteman, med undantag av lagerbokhållare, tillkommer dessutom $\frac{1}{2}$ procent å vederbörandes försäljningssumma, och gäller detta vid såväl kontant- som kreditförsäljning.

Elev tilldelas denna försäljningsprovision från och med andra elevårets ingång, räknat från första hela månaden.

Kvinnliga:

<i>Elev:</i>	Kr. pr mån.
Första halvåret (16 år)	75:—
Andra halvåret	100:—
Andra året (17 år)	125:—
Tredje året (18 år)	140:—
<i>Elevbiträde:</i>	
Första året (19 år)	165:—
Andra året (20 år)	185:—
<i>Biträde:</i>	
Första året (21 år)	200:—
Andra året (22 år)	220:—
<i>Första biträde:</i>	
Första året (23 år)	235:—
Andra året (24 år)	250:—
och därefter	265:—

Uppflyttning i resp. grupper sker automatiskt av personal, som fyller i § 9 angivna kvalifikationer för befordran.

Lagerbokhållare jämställas med biträde.

För varje ovanstående tjänsteman, med undantag av lagerbokhållare, tillkommer dessutom $\frac{1}{2}$ procent å vederbörandes försäljningssumma, och gäller detta vid såväl kontant- som kreditförsäljning.

Elev tilldelas denna försäljningsprovision från och med andra elevårets ingång, räknat från första hela månaden.

Kassör med diskexpedition:

Samma bestämmelser beträffande utbildning, placering och löneförmåner (även försäljningsprovision) som för ovanstående kvinnliga tjänstemän — dessutom tillägg efter överenskommelse för medelsförvaltning.

<i>Kassör utan diskexpedition:</i>	Kr. pr mån.
Första året	200:—
Andra året	225:—
och därefter	250:—

PERSONLIGT AVTAL

(gällande för *Aktiebolaget Wilh. Beckers och Nya Aktiebolaget M. Hansens butikspersonal.*)

Namn:
enligt egen uppgift född den: i
anställes härmed denna dag som:

Vid anställningen gäller löneplanens år som det första }
andra } räknat från denna dag. Lönen utgör sålunda }
tredje }
denna dag kr. Lönetillägg:

Jämväl i övrigt gälla omstående Arbets- och lönebestämmelser, vilka sålunda tillhöra detta avtal.

Med ovanstående villkor och bestämmelser förklara vi oss ömsesidigt nöjda.

Detta avtal med tillhörande Arbets- och lönebestämmelser för bolagets butikspersonal är utfärdat i två exemplar, av vilka vi vardera tagit ett.

Stockholm den

Bevittnas:

För omyndig tjänsteman påtecknas avtalet jämväl av vederbörande målsman.

Bevittnas:

Ovanstående avtal är denna dag uppsagt.

Stockholm den

*Förlikningskommissionens förslag beträffande konflikten inom
färghandelsbranschen i Stockholm.*

Till protokollet antecknas:

1) Meddelade kommissionen, att A.-B. Wilh. Becker & C:o samt Nya A.-B. M. Hansen efter förhandlingar inför kommissionen med representanter för bolagens personal förklarar sig komma att från och med dagen för arbetets återupptagande tillämpa följande arbets- och lönebestämmelser för hos bolagen anställd butikspersonal, *bilaga 1*.

2) Hemställde kommissionen,

att konflikten vid bolagens försäljningsställen ävensom alla i samband med konflikten företagna sympati- och andra stridsåtgärder måtte hävas från och med den 14 november 1930 och arbetet återupptagas måndagen den 17 november 1930, i den omfattning förhållandena det medgiva, därvid iakttages följande:

Butikspersonalen: Arbete beredes omedelbart för 31 strejkande och under tiden 1—6 december 1930 för ytterligare 10. Övriga strejkande äga förtursrätt framför ny arbetskraft intill den 1 juli 1931;

Lagerarbetare: Arbete beredes omedelbart för 32 man. Övriga före konflikten anställda äga förtursrätt till arbete framför ny arbetskraft intill den 1 juli 1931;

Löfholmen och Ferniss A.-B.: Arbete beredes omedelbart för 100 man. Övriga före konflikten anställda äga förtursrätt till arbete framför ny arbetskraft intill den 1 juli 1931;

Strömberg & C:o, Sundsvall: Av de tre strejkande återtages omedelbart två, medan den tredje erhåller förtursrätt framför ny arbetskraft intill den 1 juli 1931;

att inga trakasserier i anledning av konflikten från någondera sidan utövas.

Denna kommissionens hemställan godkändes av parterna å båda sidor.

Svar å detta förslag avgives torsdagen den 13 november kl. 2 e. m.; och bör till dess innehållet av detsamma hemlighållas för pressen och utomstående.

Stockholm den 8 november 1930.

Jakob Pettersson. Henning Elmquist. Olle Ekblom.

Protokoll, hållet vid slutsammanträde den 13 november 1930 inför den av Kungl. Maj:t förordnade kommissionen för medling i konflikt inom färghandelsbranschen i Stockholm m. m.

Närvarande:

Förlikningskommissionens ledamöter: Överståthållaren Henning Elmquist, förlikningsmännen Jakob Pettersson och Olle Ekblom.

- För Svenska Arbetsgivareföreningen: Häradshövding Hj. von Sydow och direktör Bengt Heyman.
- För Stockholms Handelsarbetsgivareförbund: Advokaten Å. Skiöld.
- För Svenska Arbetsgivareföreningens Allmänna Grupp: Direktör F. Söderbäck.
- För A.-B. Wilh. Becker och Nya A.-B. M. Hansen: Direktörerna K. F. Kjellander och G. Brovald.
- För Landssekreteriatet: Landsorganisationens ordförande Edv. Johansson.
- För Svenska Handelsarbetareförbundet: Förtroendemannen J. A. Lundgren och ombudsmannen Bertil Eriksson.
- För De Förenade Förbunden: Förtroendemannen Carl Ståhl.

§ 1.

Meddelade kommissionen att A.-B. Wilh. Becker samt Nya A.-B. M. Hansen efter förhandlingar inför kommissionen med representanter för bolagens personal förklarar sig komma att från och med dagen för arbetets återupptagande tillämpa följande arbets- och lönebestämmelser för hos bolagen anställd butikspersonal, *bilaga 1*.

§ 2.

Kommissionen hade hemställt
att konflikten vid bolagens försäljningsställen ävensom alla i samband med konflikten företagna sympati- och andra stridsåtgärder måtte hävas från och med den 14 november 1930 och arbetet återupptagas måndagen den 17 november 1930, i den omfattning förhållandena det medgiva; därvid iakttages följande:

Butikspersonalen: Arbete beredes omedelbart för 31 strejkande och under tiden 1—6 december 1930 för ytterligare 10. Övriga strejkande äga förtursrätt framför ny arbetskraft intill den 1 juli 1931.

Lagerarbetare: Arbete beredes omedelbart för 32 man. Övriga före konflikten anställda äga förtursrätt till arbete framför ny arbetskraft intill den 1 juli 1931.

Löfholmen och Ferniss A.-B.: Arbete beredes omedelbart för 100 man. Övriga före konflikten anställda äga förtursrätt till arbete framför ny arbetskraft intill den 1 juli 1931.

A.-B. G. Strömbergs Eftr., Sundsvall: Av de tre strejkande återtages omedelbart två, medan den tredje erhåller förtursrätt framför ny arbetskraft intill den 1 juli 1931;

att inga trakasserier i anledning av konflikten från någondera sidan utövas;

och konstaterades nu, att denna kommissionens hemställan godkänns av parterna å båda sidor.

§ 3.

Att jämte Herr Ordföranden justera protokollet utsågos herrar von Sydow och Johansson.

Justerat:

Hemming Elmquist. Hjalmar von Sydow.

Edv. Johansson.

Att uppgörelsen är av kollektiv innebörd torde vara ställt utom varje tvivel. Vad som i första hand intresserar är emellertid huruvida överenskommelsen har kollektivavtalets karaktär. Denna fråga ha vi underställt tidningen Arbetets facklige medarbetare, redaktör Axel Uhlén, och hans syn på frågan framgår av efterföljande.

KOLLEKTIVAVTAL ELLER EJ?

Omedelbart efter det uppgörelsen i den Beckerska konflikten var träffad började diskussionen över frågan: kollektivavtal eller icke kollektivavtal? Ett svar på den frågan var och är självklart också av synnerligen stor vikt eftersom den avgörande stridsfrågan i denna oerhört uppmärksamade och vid tiden närmast före uppgörelsen synnerligen hotande konflikt (en jättelockout stod utan minsta tvivel i utsikt) var densamma: kollektivavtal eller icke kollektivavtal? Diskussionen pågår alltjämt när detta skrives. Den borgerliga eller i varje fall högerpressen med Sv. Arbetsgivareföreningens organ *Industria* i spetsen samt den kommunistiska och syndikalistiska pressen försäkra enstämmigt och under åberopande av både till arten och ordvalet jämförliga argument att avtalet icke är ett kollektivavtal medan den socialdemokratiska arbetarepressen däremot liksom Handelsarbetareförbundets ledning hävdar att det är kollektivavtal och ingenting annat.

Vilken part har rätt? I detta fall kan man icke begagna det historiskt beryktade kungasvaret: »Ni har rätt båda två», ty det måste vara antingen det ena eller det andra — här måste det vara fråga om ett antingen — eller. Den som skriver detta tvekar dock icke ett ögonblick att ge dem rätt, vilka hävda att uppgörelsen har kollektivavtalets karaktär. Och jag vågar till yttermera visso och fortfarande utan tvekan slå fast att Arbetsgivareföreningen och högerpressen, påstå motsatsen endast i syfte att dölja nederlaget och att den kommunistiska och syndikalistiska pressen vevar samma skiva endast i syfte att misstänkliggöra den reformistiska fackföreningsrörelsen i allmänhet och Handelsarbetareförbundets och Landsorganisationens ledande män i synnerhet.

För att avgöra huruvida ett avtal har kollektivavtalets karaktär eller ej har man i första hand att hålla sig till den definition av det kollektiva avtalet, som givits i första paragrafen av »Lagen om kollektivavtal». Första stycket i denna paragraf lyder sålunda:

Avtal mellan arbetsgivare eller förening av arbetsgivare och fackförening eller annan liknande förening av arbetare om villkor, som skola lända till efter rättelse för anställning av arbetare, eller om förhållandet i övrigt mellan arbetsgivare och arbetare, skall upprättas skriftligen. Har skriftligt förslag till avtal godkänts genom brev eller har avtalets innehåll upptagits i protokoll, som till riktigheten vitsordats på sätt parterna överenskommit, vare det ock gällande.

Förutsättningen för att ett avtal skall ha kollektivavtalets karaktär är sålunda att det för arbetarepartens del godkänts av en organisation genom brev, justerat protokoll eller direkt underskrift. Arbetsgivaren behöver däremot icke vara representerad av en organisation. Vid uppgörelsen i den Beckerska konflikten voro de arbetare eller löntagare uppgörelsen gällde icke personligen närvarande; de voro representerade av ombud för sin organisation, nämligen för Landsorganisationen dess ordförande Edvard Johansson, för Handelsarbetareförbundet förtroendemannen J. A. Lundgren och ombudsmannen Bertil Eriksson samt för De Förenade Förbunden förtroendemannen Carl Ståhl. Detta bekräftas av protokollet över slutsammanträdet den 13 november och detta protokoll är till yttermera visso enligt överenskommelse justerat av representanter för medlingskommissionen och parternas huvudorganisationer, nämligen för kommissionen Henning Elmquist, för Arbetsgivareföreningen Hjalmar von Sydow och för Landsorganisationen Edv. Johansson. Protokollets första paragraf lyder sålunda:

Meddelade kommissionen att A.-B. Wilh. Becker samt Nya A.-B. M. Hansen efter förhandlingar inför kommissionen *med representanter för bolagens personal* förklara sig komma att från och med dagen för arbetets återupptagande tillämpa följande arbets- och lönebestämmelser för hos bolagen: anställd butikspersonal, *bilaga 1*.

Det är alltså fullt klart fastslaget *för det första* att uppgörelsen träffats för arbetarepartens vidkommande av representanter för personalen och dess organisation och *för det andra* att dessa representanter på personalens och resp. organisationers vägnar godkänt ett skriftligt förslag till avtal för bolagens butikspersonal, vars »innehåll upptagits i protokoll, som till riktigheten vitsordats på sätt parterna överenskommit» (jämför det citerade stycket ur avtalslagens paragraf 1). En bilaga till ett protokoll, till vilken protokollet uttryckligen hänvisar, är nämligen en del av protokollet självt, om den saken kan numera icke uppstå någon tvist, emedan det anses självklart och obestriddigt. Följaktligen är det

— för det tredje — fastslaget att överenskommelsen har kollektivavtalets karaktär i avtalslagens mening. Ingen kan med utsikt till framgång försöka advocera bort detta faktum. Endast genom en ändring av avtalslagens definition av begreppet kollektivavtal kan det Beckerska avtalets karaktär av kollektivavtal elimineras, men i så fall blir det många avtal som förändras till sin karaktär.

Då det sålunda måste anses odisputabelt att det Beckerska avtalet har kollektivavtalets karaktär i avtalslagens mening är det alltså självklart att det också har samma rättsverkningar som ett i traditionell ordning träffat kollektivavtal. Det skulle nog Arbetsgivareföreningen få erfara, därest någon av parterna beginge ett brott mot de godkända »arbets- och lönebestämmelserna», som påtalades inför Arbetsdomstolen.

Nästa fråga är: under vilka omständigheter träder det kollektiva avtalet i kraft? Härvidlag gäller det att avgöra det personliga avtalets betydelse. Det kollektiva avtalets paragraf 2 lyder som följer:

Med varje anställd tecknar bolaget personligt avtal och skola dessa bestämmelser (alltså de som äro upptagna i det kollektiva avtalet. Förf:s anm.) som bilaga medfölja varje sådant avtal.

Det är möjligt att tvist kan uppstå rörande tolkningen av denna bestämmelse. Uppenbarligen förhåller det sig dock så att under-tecknandet av det personliga avtalet är en nödvändig förutsättning för att den anställde skall kunna hävda anspråk på att komma i åtnjutande av de förmåner som kollektivavtalet stipulerar. Med andra ord; det kollektiva avtalet träder ej i kraft beträffande den enskilde arbetaren förrän det personliga avtalet är undertecknat. Under sådana förhållanden ligger det ju nära till hands att antaga att arbetsgivarna skulle kunna sätta det kollektiva avtalet ur kraft enbart genom att underlåta att förelägga den anställde det personliga avtalet till underskrift. Ett sådant förfaringssätt är emellertid icke möjligt, emedan det skulle innebära brott mot det kollektiva avtalet, vars tredje paragraf har följande lydelse:

Nyantagna — såväl elever som övrig butikspersonal — antages på prov under viss av ledningen för varje fall bestämd tid — vanligen 6 à 8 månader. Vid ansökan till annan befattning än elev, har vederbörande att under provtiden genomgå den för befattningens erhållande fastställda prövningen. Sedan provtiden är genomgången och vederbörande blivit av ledningen antagen till den sökta befattningen, tecknas personligt avtal. Provtiden inräknas i tjänstetiden.

Genom denna bestämmelse har alltså arbetsgivarna förpliktat sig att med den anställde teckna personligt avtal så snart denne blir definitivt anställd, eller m. a. o. så snart han erhåller fast plats, och därmed träder också det kollektiva avtalet i kraft beträffande honom. Varje anställd tillhörande någon av de perso-

nalgrupper överenskommelsen omfattar kommer sålunda automatiskt in under det kollektiva avtalet, när han blir fast anställd. Ett annat förfarande innebär som redan sagts avtalsbrott och kan sålunda i vanlig ordning beivras. Den enda möjlighet som står arbetsgivaren öppen är att under någon förevärdning utsträcka provtiden utöver de 6 à 8 månaderna — uttrycket »vanligen» är ju något svävande — men även denna möjlighet är snävt begränsad, eftersom avtalet i andra stycken upptager noggranna bestämmelser rörande kompetensprov och arten av det arbete, som avgör huruvida elev är kvalificerad eller ej. Tvister kunna naturligtvis uppstå rörande dessa bestämmelser, men någon möjlighet för arbetsgivaren att under någon längre tid undandraga sig fullgörandet av det kollektiva avtalets förpliktelser föreligger uppenbarligen inte.

Följaktligen ha vi i vår undersökning kommit så långt att vi kunna slå fast att arbetsgivareparten och dess organisation, trots högerpressens försäkringar och den illvilliga kommunistpressens lamentationer, icke blott gått med på ett kollektivavtal, utan även godkänt bestämmelser som innebära att detta avtal, de personliga avtalen till trots, blir automatiskt gällande för varje person som blir fast anställd i respektive företag. Det personliga avtalet är sålunda endast en manöver i syfte att för den på avtalsteknikens och avtalsrättens område mindre bevandrade delen av allmänheten dölja det faktum att Arbetsgivareföreningen, trots allvarliga föresatser, nödgats gå med på en utvidgning av kollektivavtalsprincipens tillämplighetsområde till att omfatta även de kontors- och butiksanställda.

Återstår slutligen frågan om uppsägningsförfarandet. Efter som tecknandet av personligt avtal är förutsättningen för att det kollektiva avtalet skall träda i kraft, måste avtalet uppenbarligen också sägas upp av varje anställd. Men detta utesluter ju icke att en kollektiv uppsägning likväl sker. De anställda kunna antingen själva verkställa uppsägning samtidigt eller lämna fullmakter till sin organisation att göra det. Det är närmast en lätt ordnad organisationsfråga. Detta har t. o. m. Arbetsgivareföreningens tidning *Industria* medgivit, följlaktligen föreligger ingen anledning att mera utförligt orda om den detaljen.

Noga räknat skulle det återstå ett par frågor till, nämligen dessa: Är det ett bra avtal eller ett dåligt avtal? — Kunde icke under föreliggande omständigheter ett bättre resultat uppnås?

Ehuru jag har en mycket bestämd uppfattning rörande de svar som kunna givas även på dessa frågor — jag saknade icke kännedom om risken för många tusentals arbetare i landet av att fortsätta den Beckerska konflikten — så skall jag dock icke i detta

sammanhang besvara dem. Det kunna Handelsarbetareförbundets ledande män göra betydligt bättre, eftersom de bättre känna de handelsanställdas arbetsvillkor och äga intimare kännedom om motpartens planer vid tiden för uppgörelsen.

A. U—n.

ARBETSGIVAREFÖRENINGENS KOMMENTARER TILL UPPGÖRELSEN.

Sedan överenskommelse träffats på sätt, som framgår av förestående dokument, utfärdade förlikningskommissionen enligt gängse praxis en kommuniké, i vilken redogörelse för överenskommelsens väsentliga innehåll lämnades. Sv. Arbetsgivareföreningen fann emellertid opportunt, att genom T. T. distribuera en särskild kommentar till överenskommelsen. Det framgår av ordalydelsen, att det är direktör Bengt Heyman, som där fört pennan. Han synes kunna tillåta sig vad som helst. Det förkunnas sålunda utan vidare, att anställning hos de båda bolagen skall ske genom personliga, skriftliga kontrakt, och att en uppsägning av dessa är liktydig med begäran att avgå ur tjänsten. Under förhandlingarna överenskoms dock, att man icke skulle använda benämningen »personliga kontrakt», utan i stället »personligt avtal». Att arbetsgivareparten lämnade sitt medgivande till denna formulering måste tvivelsutan innebära, att man förhandlade om avtal och icke om kontrakt.

Man syntes vidare på arbetsgivaresidan under förhandlingarnas gång vara av den uppfattningen, att uppsägning av det personliga avtalet, vilket återgivits härövan, icke var liktydigt med begäran att avgå ur tjänsten. Såsom belägg härför må åberopas, att förlikningskommissionens av alla högt aktade ordförande meddelade arbetareparten, att arbetsgivarna icke hade något att erinra mot, att de personliga avtalen uppsades av personalens organisation med stöd av därtill lämnade fullmakter. Personalen har sålunda full frihet, att i vanlig organisationsmässig ordning besluta om uppsägning av de personliga avtalen och överlåta åt sin organisation att verkställa uppsägningarna. Detta skulle i så fall vara liktydigt med, att man önskade förändringar i »löne- och arbetsbestämmelserna».

Uti Arbetsgivareföreningens kommentarer heter det vidare, att de personliga »kontrakten» innehålla likalydande bestämmelser angående löne- och övriga anställningsvillkor, »som innefattas i en av bolagen redan före konflikten ensidigt utfärdad norm: Arbets- och lönebestämmelser». Den, som lämnat denna uppgift,

har presterat en uppenbar lögn. I verkligheten förhåller det sig nämligen på så sätt, att då arbetsgivarna erhöles vetskap om, att personalen organiserat sig, vidtog man omedelbart åtgärder för reglering av arbetstiden samt utlovade förbättrade löne- och andra förmåner, allt i syfte att förmå personalen att lämna medlemskapet i fackföreningen. Sedan detta försök misslyckats, och strejken blivit en verklighet, utarbetade bolagen ett »normalkontrakt», som i allt väsentligt innehöll de bestämmelser, vilka från personalorganisationens sida intagits i avtalsförslagen. Det var sålunda avtalsförslagets bestämmelser, som lågo till grund vid utarbetandet av »normalkontrakten». Tidigare var arbetstiden 9 timmar pr dag och någon övertidsersättning i egentlig mening hade aldrig förekommit. Däremot hade man vid vissa tillfällen betalat matpengar till den personal, som beordrats deltaga i övertidsarbetet. I detta sammanhang bör även omnämnas, att personalen underrättades om att man kunde få återgå i arbete, om dessa i ordets fullaste bemärkelse »personliga kontrakt» undertecknades. Arbetsgivareföreningen ljuger sålunda, då i kommentarerna påstås, att de *nu* överenskomna anställningsvillkoren voro gällande redan före konflikten.

ÅTERGÅNGEN I ARBETET.

Beträffande återgången i arbetet gör Arbetsgivareföreningen gällande, att alla under strejken »intagna butiksbiträden skola, om de så önska, bibehållas i tjänst samt att de strejkande i mån av tillgång äga företrädesrätt till den 1 juli 1931 till kvarvarande lediga tjänster». Någon större lögn kan icke skrivas. Vid förhandlingarna överenskoms nämligen, att *alla under konflikten intagna strejkbrytare skulle vara avlägsnade den 17 nov. på morgonen*, då de strejkande återkommo i arbete. De enda av de under konflikten intagna, som medgavos rätt att kvarstanna, voro 3 å 4 farmaceuter, men det ligger i sakens natur, att deras anställning hos firmorna sammanhänger med vederbörandes utbildning och att de följaktligen inom kort torde lämna sina anställningar.

I detta sammanhang må en annan sak tillrättaläggas. Det har redan nämnts, att 54 biträden nedlade arbetet vid strejktubbrottet. Då uppgörelsen träffades, deltog 51 fortfarande i strejken. Av dessa återintogos omedelbart 31, och under veckan 1—6 december skulle ytterligare 10 återanställas. Detta har även skett i full utsträckning, så att den 15 december voro endast fyra arbetslösa. Av de återstående ha en del erhållit andra anställningar, och dessa komma sålunda icke att göra anspråk på att få återkomma till sina förutvarande platser, men de äga dock förtursrätt till anställ-

ning hos firmorna intill den 1 juli 1931. Intill nämnda datum äga arbetsgivarna icke rätt att anställa en enda person med mindre samtliga strejkande, med undantag för dem som frivilligt avstått, återintagits.

Av lagerarbetarna intogos 32 omedelbart och de återstående 11 ägde förtursrätt till arbete intill den 1 juli 1931. Då detta skrives återstå endast 4, som ännu ej kunnat beredas arbete.

Vid konfliktens utbrott fingo alla biträden, som gingo ut i strejk, omedelbart avsked. På den punkten ha arbetsgivarna fått antråda den tunga vandrigen till Canossa. Detta bör direktör Bengt Heyman skriva sig till minnes, då han eventuellt utfärdar nya »förklaringar». Genom den träffade uppgörelsen betraktades nämligen alla uppsägningar som obefintliga, och bestämmelsen om återgång i arbetet ha överenskommits på samma sätt som i varje annan uppgörelse i en arbetskonflikt. Överenskommelsen här har träffats mellan Sv. Arbetsgivareföreningens delegerade och delegerade för personalens organisation. Därvid har även direktör Heyman medverkat och är sålunda medansvarig för uppgörelsen. Han var sålunda icke okunnig om uppgörelsens innebörd då han formulerade kommentarerna — det räcker med att konstatera detta.

DIREKTÖR HEYMAN'S SÄRSKILDA KOMMENTARER.

I Svensk Färg-Teknisk Tidskrift har direktör Heyman skrivit en artikel, i vilken han kommenterar uppgörelsen. I denna artikel förklaras, att uppgörelsen icke är för bolagen betungande. Jämfört med de löner, som utbetalades *före* konflikten, ha emellertid arbetsgivarna fått vidkännas högst väsentliga löneökningar. Utom regleringen av arbetstiden till 48 timmar pr helgfri vecka, har personalen tillerkänts *rätt* till semester, avlöning vid sjukdom och övertidsersättning, förmåner, vilka tidigare godtyckligt reglerats »enligt ensidigt utfärdad norm». Men därjämte betyder överenskommelsen, att löneökningarna variera mellan 15 och 75 kronor pr månad, vartill kommer avtalad försäljningsprovision. Från organisationens sida bör man ta fasta på, att dessa löneökningar enligt direktör Heymans mening »äro icke betungande». Den som känner direktör Heyman *vet* emellertid, att han betraktar varje kronas ökning av lönen som »betungande». Allting har ju dock sina förklaringsgrunder. Herr Heyman har inspirerat färghandelsfirmorna till att ta konflikten, och han måste naturligtvis söka skylla över det nederlag, han personligen lidit. Han har från början — detta bör ånyo understrykas — tillrätt firmorna, att icke ens förhandla och han har måst finna sig i att icke blott bänka sig vid förhandlingsbordet utan även vara med om, att träffa en organi-

sationsmässig uppgörelse i konflikten. Men att bortförklara allt detta med lögner, anstår föga en gentleman.

Arbetsgivarna ha såväl före som under konflikten envist fasthållit vid, att biträdena skulle tituleras »butikstjänstemän». Under förhandlingarna överenskoms, att denna titel skulle elimineras och att man i stället skulle använda benämningen *butikspersonal*. Direktör Heyman går emellertid på i ullstrumporna och låtsar som om ingenting hänt. Han använder sålunda fortfarande den genom förhandlingarna eliminerade titeln »butikstjänstemän», trots att han själv vet, att man överenskommit om en annan benämning. Av detta framgår med all önskvärd tydlighet, att direktör Heymans »förklaringar» äro tillkomna för att blanda bort korten. Vi anklaga herr Heyman för att ha lämnat medvetna osanningar, för att därmed söka skydda sin egen reträtt.

I direktör Heymans artikel i Svensk Färg-Teknisk Tidskrift förklaras vidare, att konflikten gällde »endast ett femtiotal butiksanställda». Men Nya Dagligt Allehanda förkunnade dock vid strejkutbrottet, att endast ett trettiotal biträden nedlagt arbetet! Det bör konstateras, att direktör Heyman genom ovanstående förklaring fastslagit, att Nya Dagligt Allehanda *ljugit*.

»Det är för närvarande icke möjligt att överskåda», heter det vidare i direktör Heymans artikel, »för vilka faror fackorganisationen genom sina åtgärder utsatt fackföreningsrörelsen i sin helhet». Bortsett från denna rörande omtanke om fackföreningsrörelsen, vars uppriktighet på goda grunder kan ifrågasättas, förtjänar erinras om ett uttalande i tidskriften »Kontorsvärlden», i vilket det heter, att det beror på arbetsgivarna själva, »som kontoristerna skola förmås att beträda de vägar, som den socialdemokratiska *fackföreningsrörelsen hittills med framgång följt*». Att »Kontorsvärlden» oriktigt åsatt vår organisation en politisk etikett, kan ju för all del konstateras; — kvar står dock erkännandet av, att de vägar vi följt *lett till framgång*. Färghandlarna här i landet torde genom konflikten ha fått en av direktör Heyman icke önskad respekt för Handelsarbetareförbundet. Det är inte riktigt säkert, att färghandlarna hysa samma respekt för herr Heyman.

»De båda bolagens strid har varit Sv. Arbetsgivareföreningens strid», förkunnar hr Heyman och fortsätter: »Dess krigföring har icke varit ostentativ utan skett med den ekonomiska hjälpens oförvitliga vapen. Stödet till de av strejken och dess följdaktioner drabbade har varit kraftigt och rikligt. Att det också varit effektivt, därom vittnar den utgång, som nu gjort slut på en långvarig och omfattande konflikt.»

Även från personalorganisationens sida har understödet varit »kraftigt och rikligt». Men det är inte detta, som avgjort konflik-

ten. Det är i verkligheten effektiviteten av blockaden och bojkotten, som stämt arbetsgivarna för uppgörelse. Arbetsgivareföreningens »kraftiga och rikliga» understöd har ingalunda »gjort slut» på konflikten.

Låt oss återgå till vad som förekommit under förhandlingarna inför förlikningskommissionen. Därvid förklarade en av bolagens direktörer, att firmorna nu hade endast $\frac{1}{3}$ av omsättningen före konfliktutbrottet kvar. Det är denna omständighet, som gjorde slut »på en långvarig och omfattande konflikt». Men det är naturligtvis smärtsamt för herr Heyman att nu erkänna detta, sedan han vid underhandlingssammanträde i Sundsvall den 18 oktober högtidligt förkunnat, att bolagen hade så stora beställningar, att de inte kunde effektueras! Man kanske skulle ha anledning förmoda att den bristande leveransförmågan sammanhänger med strejkbrytarnas i fabriken bristande yrkesskicklighet! Kommer kanske direktör Heyman ihåg, att direktörerna för Beckerfirmorna vid förhandlingarna inför kommissionen förklarade att alla magasin voro proppfulla med varor och att en mängd varor lågo lagrade på järnvägsstationerna. Men att lämna uppgifter om verkliga förhållandet sammanhänger icke med herr Heymans krigföring. Då meddelandet om firmornas betydligt minskade omsättning lämnades vid förhandlingarna, teg herr Heyman.

Vårt förbunds »krigföring» har heller icke varit särskilt ostentativ. Vi ha visserligen begärt och erhållit sympatiåtgärder från en del andra förbunds sida, men detta står i god överensstämmelse med Sv. Arbetsgivareföreningens uppmaning till sina medlemmar, att genom varuköp gynna de blockerade firmorna. Trots Arbetsgivareföreningens uppmaning, ha de blockerade färghandelsfirmornas omsättning oavbrutet minskats. Vår »krigföring» har sålunda visat sig överlägsen motståndarens.

Direktör Heyman har talat om de faror, för vilka vår organisation »genom sina åtgärder utsatt fackföreningsrörelsen i dess helhet». Sammanhänger detta uttalande männe med högerens agitation för lagstiftning till skydd för »tredje mans rätt till neutralitet vid arbetskonflikter»? Om detta antagande är riktigt, har direktör Heyman erkänt, att en sådan lagstiftning *kan* utgöra en fara för fackföreningsrörelsen, men om så är fallet, får ju en sådan lagstiftning även enligt hr Heymans mening typisk klasslagskaraktär. Det är ingen som betvivlar, att herr Heyman är intresserad av en sådan lagstiftning. Han skulle ju därigenom få balsam på nederlagssären.

Den kommunistiska pressen har efter måttet av fattig förmåga sökt visa, att uppgörelsen i Becker-konflikten innebär »förräderi» mot personalen. Allt, vad i denna press skrivits, ligger på ett sådant

plan, att sakligt bemötande är uteslutet. Av redogörelsen härövan torde framgå, att uppgörelsen är ur de anställdas synpunkt förmanlig och att den lilla eftergift åt arbetsgivarens principiella inställning, som gjorts genom acceptandet av de personliga avtalen i den form de redan angivits, icke förändrar det faktum, att en kollektiv uppgörelse träffats. Det har varit fackföreningsrörelsens styrka att icke driva principer in absurdum. Det är bättre, att avveckla en konflikt genom en uppgörelse, som tillerkänner de av densamma berörda betydligt förbättrade villkor än att med berätt mod ställa 50,000 à 60,000 man på gatan i en tid, då av alla erkänd depression förefinnes. Vid slutsammanträdet inför förlikningskommisionen förklarade också herr von Sydow, att hela landet drog en lättnadens suck då fred slöts.

SLUTORD.

Av förestående torde framgå, att uppgörelsen i konflikten är fördelaktig för våra berörda medlemmar. Allt tal om »förräderi» är lögn och dikt och ingenting annat. Överenskommelsen om anställningsvillkoren är träffad mellan arbetsgivarnas och personalens organisationer. Det är sålunda icke någon individuell överenskommelse utan i stället en kollektiv.

De strejkandes återgång i arbetet har organisationsmässigt ordnats. Att icke alla omedelbart vid konfliktens slut kunde återintagas i arbete är beroende på den högst väsentligt minskade omsättningen i anledning av konflikten. De som anställts under konflikten ha entledigats vadan dessa icke utgöra hinder för återanställning av de strejkande.

Uppgörelsen visar att organisationen förhindrat att de anställdas löne- och anställningsvillkor fastställdes enligt »ensidig norm». Det är fackorganisationen som fört de anställdas talan. Då från Svenska Arbetsgivareföreningens sida förmenas att arbetsgivarna avgått med seger, bör påpekas att Kontoristföreningarnas förbund och dess underavdelningar ännu icke förmått träffa en enda liknande överenskommelse. Man har icke ens medgivits rätten att förhandla. Under sådana förhållanden bör det stå klart för alla kontors- och handelsanställda, att de med verkligt förtroende kunna anförtro sina angelägenheter åt

SVENSKA HANDELSARBETAREFÖRBUNDET.

Tryckeriaktiebolaget Framtiden, Malmö 1930

